

הרב שמואל חיים דומב

מהדיר "משך חכמה השלם"

רב "חניכי הישיבות" ודומ"צ בקרית ספר

בענין איסור נדה בנבעלת לעכו"ם, וטבילה כשבעלה עכו"ם

נשאלתי מת"ח אחד העוסק בהרצאות לסטודנטים ובני נוער בעניני יהדות, שבתום אחת מהרצאותיו נגשה אליו אשה ושאלתה בפיה, מכיון שהיא חילונית ומתקרבת ליהדות, ודבר זה בא לה מתוך מסגרת עבודת מחקר שעשתה על קהילות יהודיות נדחות בדרום אמריקה, והכירה שם קהילה הטוענת שהם צאצאי אנוסים, והתחתנה שם עם אחד מהם בנישואין אזרחיים ויש להם שני ילדים, בזמן האחרון היא החלה להתקרב ליהדות (ואת שני ילדיה שלחה לגן דתי, וגם בסביבתה אין יודעים שבעלה צאצא לאנוסים וכולם חושבים שהוא יהודי דרום אמריקאי), מתוך זה שראתה באיזה מסירות שומרת אותה קהילה על דברים מסוימים מהיהדות, בעוד שהיא שגדלה כיהודיה בארץ לא שמרה כלל וכלל שום דבר, גם בעלה החל להתעניין ביהדות וברצונו להתגייר ונמצא באולפן לגירות, תוך כדי כך נודע לה ענין טהרת המשפחה, וטבילה במקוה, והיא הוסיפה שהמעניין הוא שקהילה זו הקפידה שכל תקופת ימי הנדות אין קשרי אישות בין בני הזוג, אבל ענין טבילה לא נהוג אצלם, ושאלתה האם כעת היא חיה עם בעלה היא צריכה לטבול כל זמן שהוא עדיין לא נתגייר, ונחשב הוא כגוי ודאי, אף שהוא מצאצאי אנוסים, או שאינה חייבת בטבילה, דלעוזבו ולהיפרד ממנו אין היא יכולה, אף שהיא בתהליך של התענינות וקיום הדרגתי של מצות, ויודעת שיש איסור לחיות עם גוי, עדיין אין היא במצב כזה שתיפרד ממנו, אולם מכיון שנודע לה שהדבר כרוך באיסור כרת החמור, כמו שהחלה לראשונה השנה לצום ביו"כ, והפסיקה לאכול חמץ, מוכנה היא ללכת לטבול, כדי שלא לעבור איסור חמור של כרת, אם יש איסור כרת כשחיה עמו בעודו גוי, או שאינה צריכה לטבול.

השאלות לדיון

- אם יש איסור נדה וכרת בנבעלת לעכו"ם.
- על צד שיש איסור, האם להתיר לה לטבול.
- האם בזה שחי עמה בזמן שרוצה להתגייר ומכשילה באיסור, זו סיבה לא לקבלו לגרות.

א

א. תשובה:

בויקרא פרשת אחרי פי"ח פי"ט, נאמר: "ואל אשה בנדת טומאתה לא תקרב לגלות ערותה", והאיסור אינו רק על הבעל אלא גם על הנדה הנבעלת וגם היא בכרת, כדכתיב

להלן פסוק כ"ט, "כי כל אשר יעשה מכל התועבות האלה ונכרתו הנפשות העושות מקרב עמם" וברש"י שם, הזכר והנקבה במשמע.

ולהלן בפרשת קדשים בפ"כ פסוק י"ח, נאמר: "ואיש אשר ישכב את אשה דוה וגלה את ערותה את מקורה הערה והיא גלתה את מקור דמיה ונכרתו שניהם מקרב עמם".

והנה בנדה מה, א, תנן במשנה, בן תשע שנים ויום אחד וכו', ומטמא בנדה לטמא משכב תחתון כעליון וכו', (ופרש"י, אם בא עליה דביאתו ביאה לכל דבר. וברש"י סנהדרין נה, ב, ומטמא בנדה, כבועל נדה, ולא כנוגע לטמא משכב שלו, התחתון כעליונו של זב, אבל בפחות מבן ט' אינו אלא כנוגע בנדה לטומאת ערב). ואם בא על אחת מכל העריות האמורות בתורה מומתין על ידו והוא פטור.

ולפ"ז לכאור' ה"ה גם בהנך עריות דאין בהם חיוב מיתה רק כרת גרידא בנדה, ג"כ הדין כן בנבעלת לקטן חייבת כרת, אף שבועלה לאו בר חיובא, כמו לענין טומאת נדה, וה"ה בחייבי לאוין לוקה בנבעלת לקטן, וכן הוא ברמב"ם פ"א איסור"ב הל' י"ג, וכן אשה גדולה שבא עליה קטן אם היה בן ט' שנים ויום אחד ובעלה, היא חייבת כרת או מיתה או מלקות והוא פטור, ואם היה בן ט' שנה ולמטה שניהם פטורים.

ויש לעיין בנדה הנבעלת לעכו"ם אי עוברת על איסור נדה וחייבת כרת או לא.

דהנה הא פשיטא דנדה הנבעלת לבהמה ודאי לא תעבור על איסור נדה, דהרי ודאי שם ביאה ליכא ע"ז אלא דגזה"כ שנענשת. [וראה יבמות נט, ב. דאין זנות לבהמה].

ויש לדון בנבעלת לעכו"ם אי דמיא לנרבעת לבהמה ואיסור נדה ליכא, ואף דלשאר מילי שם ביאה עליה, כגון לענין לפוסלה מכהונה, וכן לאוסרה על בעלה, וכן לענין עונשין, כמבואר בתוס' כתובות ג, ב, ד"ה ולדרוש להו, [ויש לדון לשיטת ר"ת שם], מ"מ לגבי איסור נדה בעינן שתבעל לישראל, דכיון דזרמת סוסים זרמתם, ליכא איסורא בנבעלת בנדתה לעכו"ם, או"ד שם ביאה עליה גם לענין נדה, כמו לענין שאר דברים.

ב. והנה במס' מגילה יג, ב, אמרינן "ואת מאמר מרדכי אסתר עושה", אמר ר' ירמיה שהיתה מראה דם נדה לחכמים. ולכאור' הכוונה דגם בהיותה אצל אחשוורוש היתה מראה דם נדה לחכמים כדי לדעת אם צריכה "טבילה" או לא, דלגבי עצם התשמיש עם אחשוורוש, הרי זה לא היה תלוי בידה, ולא היה באפשרותה לפרוש ממנו בהיותה נדה, והיתה אנוסה, אבל לטבול יש באפשרותה.

והנה לעיל מיניה שם בדף יג, א, קאמר "בערב הא באה ובבקר היא שבה" אמר ר' יוחנן מגנותו של אותו רשע למדנו שבחו שלא היה משמש מטתו ביום, (ובתוס' יג, ב, ד"ה וטובלת, כתבו שהרי בכל יום היה אותו רשע מצוי אצלה), וא"כ ע"כ הא דהיתה מראה דם נדה לחכמים, הוא כדי לדעת אם היא נדה דבעי טבילה או לא, [וכן לענין דיני טומאה אי נדה היא או זבה לגבי ספירת ז' נקיים, ויל"ע אם כבר אז נהג חומרא זו של בנות ישראל דאפילו רואה טיפת דם כחרדל, יושבת ז' נקיים]. ולפ"ז לכאור' מוכח דגם בנבעלת לעכו"ם איכא דין איסור נדה ולכו היתה מראה לחכמים.

והנה שם בגמ' בסמוך לזה מיד איתא, "כאשר היתה באמנה אתו", אמר רבה בר לימא, שהיתה עומדת מחיקו של אחשוורוש וטובלת ויושבת בחיקו של מרדכי, ופרש"י שם, וטובלת, מחמת נקיות שלא תהא מאוסה לצדיק משכיבתו של אחשוורוש. ולכא' צ"ב מדוע פירש רש"י וטובלת מחמת נקיות, ולא פירש כפשוטו מצד איסור נדה.

ולפי מש"כ א"ש, דהרי גם בהיותה אצל אחשוורוש היתה מראה דם נדה לחכמים, וביארנו משום דאיכא איסור נדה גם בנבעלת לעכו"ם, ולכן היתה מראה לחכמים לדעת אם צריכה טבילה, וא"כ הוי ק"ל לרש"י מדוע קאמר רבה בר לימא, דהיתה "טובלת" ויושבת בחיקו של מרדכי, ד"טבילה" זו למאי נצרכה, דהרי אי משום איסור נדה, הרי גם כלפי אחשוורוש נהגה לטבול, ומשום כן פירש משום נקיות.

ג. וראיתי במהרש"א שם שכתב וז"ל: כאשר היתה באמנה וגו' וטובלת ויושבת וכו', לכא' קשה מהיכא משמע ליה מהאי קרא שהיתה יושבת עתה בחיקו של מרדכי, דכאשר היתה באמנה וגו' לא משמע אלא דקאי א"מאמר מרדכי אסתר עושה", ועוד דטובלת פרש"י מחמת נקיות, והל"ל רוחצת, ונראה דודאי קאי אדלעיל א"מאמר מרדכי" וגו', שהיתה עושה עתה כמו שהיתה באמנה אתו, ולענין שהיתה מראה דם נדה כמו שהיתה כבר קודם שנלקחה לבית המלך, אלא משום דודאי "כדי שלא תשמש בנדתה עם המלך" לא היתה יכולה ליזהר מדם נדותה, כמוש"כ התוס' שבכל יום היה הרשע מצוי אצלה, ואונס היה לה כדאמרינן פרק בן סורר, וא"כ ע"כ הא דהיתה מראה דם נדותה לחכמים כמו שהיתה באמנה איתו, משום דהיתה יושבת גם אז בחיקו של מרדכי, וניחא דקאמר אחר שהיתה עומדת מחיקו של אחשוורוש בכל יום בעת נדותה, אח"כ כשבאת לישיב בחיקו של מרדכי, מקודם זה היתה טובלת ממש לנדותה אחר ספירת ימי נדותה, עכ"ל.

ומבואר מדבריו דאה"נ יש איסור נדה גם בנבעלת לעכו"ם, אלא שאסתר "כדי שלא תשמש בנדותה עם המלך לא היתה יכולה להיזהר מדם נדותה ובזה היתה אנוסה", ונלפי דבריו צ"ל דגם לטבול לא יכלה], ורק כשהיתה יושבת בחיקו של מרדכי מקודם זה היתה טובלת ממש לנדותה אחר ספירת ימי נדותה.

ד. ומצאתי שכן כתב להדיא בשו"ת פני יהושע ח"ב סי' מד, שדן שם אי נדה הוי בכלל גלוי עריות ונאמר בזה דינא דיהרג ואל יעבור, או לא, והביא שם דברי הרמב"ן והבעה"מ בפרק בן סורר ומורה, לגבי אסתר דפריך והא פרהסיא הוי, ולא הקשו והרי ג"ע הוי, והרמב"ן תירץ דגוי הבא על בת ישראל אינו בכלל ג"ע, והבעה"מ תי' דלא ס"ל לתלמודא האי דרשא דדריש במגילה, אל תיקרי לבת אלא לבית, ולא הוי אסתר כי אם פנויה, וע"ז הקשה הפנ"י וז"ל: וקשה דסו"ס הרי נדה הוי, דא"א לומר שלא שמש עמה בימי נדתה, דהא לאו בדידה הוה תליא מלתא, וכיון שלא גילתה שהיא יהודית איך היה אפשר לה להשמש ממנו בימי נדתה וזיבתה אפילו אח"כ שגלתה, ועוד דהא אמרינן בהדיא ותתחלחל המלכה, אמר על שפרסה נדה, וכתוב אשר לא כדת וכאשר אבדתי אבדתי, ודרשו חז"ל, עד עכשיו באונס עכשיו ברצון, ודרשו ג"כ כאשר אבדתי מבית אבא אבדתי ממך, וא"כ שמשה בימי נדתה, ואע"ג דאיכא למימר דלהצלת כל ישראל שאני, מ"מ היה אפשר להמתין עד שתטהר, ואפשר לומר דהצלה

זו היתה מוכרחת להיות מיד, כדקאמר מרדכי כי אם החרש תחרישי לעת הזאת, מ"מ א"א שלא שמשה בנדתה כמ"ש וכו', עיי"ש שהאריך בזה אם נדה בכלל ג"ע וביהרג ואל יעבור, והביא שם דברי הרמב"ן בתשובה סי' קכ"ז לגבי אשה נדה חולה ובעלה רופא, אם מותר לו לטפל בה, ועכ"פ מוכח מדבריו דאיכא איסור נדה בנבעלת לעכו"ס, אלא דלא מיחשב בכלל ג"ע לענין יהרג ואל יעבור, עיי"ש. [נראה ב"י יו"ד סי' קצ"ה, שהביא דברי הרמב"ן, וכן ברמ"א סי' קצ"ה סע' י"ז, ועי' בש"ך שם ס"ק כ' מש"כ בזה].

ושו"ר בשו"ת אור גדול סי' א' (עמ' ח-ט), שהאריך שם בזה אי איכא דינא דיהרג ואל יעבור בנדה, והביא שם דברי שו"ת פנ"י הנ"ל, וכתב ע"ז (בעמ' ט' טור א' ד"ה ומצאתי), דמש"כ הפנ"י דא"א דלא שמש עמה בימי נדתה וזיבתה דלאו בדידה תליא מילתא, דלק"מ דמצינו לומר דבשעת נדתה היתה משתמטת דהיתה אומרת שהיא נדה בשעת זיבת דם, דגם הגויים מתרחקין מזה, כדאיתא בע"ז יח, א, ותענית כב, א, ושפיר היתה יכולה להשמיט בזה שהיתה אומרת דשתנא אנא, וכן הביא שם דברי המהרש"א הנ"ל שכתב דג"כ מאחשורוש לא היתה יכולה להשתמט וכו', שהוא כפנ"י, וכתב ע"ז, ולפענ"ד שפיר יש לפרש כמ"ש דגם מאחשורוש היתה משתמטת בעת נדתה וזיבתה, ואדרכא בזה יתיישב פרש"י שם דפי' דטובלת משום נקיות, ולא פירש משום נדות וכמ"ש המהרש"א, משום דע"כ דגם מאחשורוש היתה נזהרת בזה, כדמוכח מהכא, ומה שהוכיח מהרש"א מ"ש התוס' דבכל יום היה משמש, הוא לאו דוקא, דלהדיא כתוב בקרא דלא נקראתי זה שלוש ימים, רק דהפי' בכל יום שרצה בלא זמן קבוע שתזהר מהבחנה, ומה שהכריח מהא דדרשו ששוכבת עם מרדכי, יעו"ש ברי"ף ושאר מפרשי אגדה דרכים אחרים. עכ"ל.

[ובאמת קדמו בזה שיכלה אסתר לומר דשתנא, וכן דמש"כ התוס' שהיה משמש עמה כל יום, הוא לאו דוקא, בשו"ת חת"ס אבהע"ז ח"ב סי' קכ"ו בסופו, וז"ל שם:

ואגב אומר שעפ"י ש"ס הנ"ל (יבמות מ"ב ע"א), מובן לשון תוס' מגילה י"ג ע"ב, וטובלה ויושבת בחיקו של מרדכי, וא"ת הא לא הי' שם הבחנה ג"ח שאותו הרשע מצוי לה בכל יום. ולכאורה מ"ש שהי' מצוי לה בכל יום הוא שלא לצורך, דלכל הפחות ג"ח לא הי' פרוש ממנה, שהרי פ"א לא נקראת שלשי' יום, והי' הדבר תמוה בעיני'. אבל לפי הנ"ל ניחא דאפשר אי הי' פרוש ממנו יום או יומים אזי הי' אפשר שתזדקק למרדכי ואח"כ לאותו הרשע, ובהגיע תור ג"ח תבדוק עצמה כק' הש"ס יבמות הנ"ל, ואין לומר איך האמין מרדכי לה על הבדיקה של עצמה (דע"י נשים אחרות לא הי' יכול לבדוק משום פרסומי מלתא, כמ"ש שם תר' ט"ו ע"א ד"ה כשם, והוא נמי בעצמו אפשר לא רצה לבדוקה שלא תתגנה ותתבזה בעיניו, רק ע"י בדיקות ההילוך בעפר תחוח, ובזה אין להאמין לה כתי' הש"ס), לזה י"ל כמ"ש תוס' כתוב' ג"א ע"ב ד"ה אסורה, אין להקשות מאסתר דהוה שרי' למרדכי דהוה צדיקת גמורה עכ"ל, וא"כ ה"נ לק"מ לכאורה ק' תוס', משו"ה כ' תוס' מצד הסבר' הי' אותו הרשע מצוי אצלה בכל יום ולא הי' אפשר להמתין אפי' משהו כדי שתבדוק עצמה, מיהו לזה י"ל אין זה הכרח כ"כ דיכולה הי' להברית עצמה מחיק הרשע יום או יומים ויותר ע"י שתאמר דשתנא אנא כבש"ס ע"ז י"ח סוף ע"א, וכיון דהיה לה הרווחת יום ויומים לא צריכה הבחנת טפי ומהני לה בדיקה, וכן יש ליישב נמי תי' תוס' שהיתה משמשת במוך, והקשה

בטורי אבן והא אמרו במדרש שדריש שבנה בית שני הי' בנה של אסתר מאחשוורוש, ונדחק לומר שודאי נתיראת לשמש עם אחשוורוש במוך אלא עם מרדכי שמשו במוך ע"ש. ולפע"ד זה דוחק ששמשו עם הצדיק במוך והלא לא התירו חז"ל אלא לשלש נשים לשמש במוך, ולפי הנ"ל א"ש דודאי כל הימים לא הי' יכולה לשמש במוך עם אחשוורוש שלא ירגיש אבל מ"מ איזה ימים בנתי' הי' יכולה להכריח עצמה ולשמש במוך עם אחשוורוש, אז שמשו עם מרדכי ולסוף ג"ח בדקה עצמה להבחין כנ"ל, עכ"ד. וע"ע שו"ת ברית יעקב (להגאון ר' ברוך מרדכי ליבשיץ) אבהע"ז סי' ר', בד"ה אך לענ"ד, בהג"ה שם. ובד"ה אך לפ"ז¹.

אוצר החכמה

ועיין בהגהות יעב"ץ שם, דטעם שהיתה טובלת, משום דלא תטמא את מרדכי ואת חוליו, שהרי גזרו על העכו"ם שיהיו כזבים לכל דבריהם, אע"פ שהוא מי"ח דבר, מחמיר היה על עצמו בכך, ומטומאת ארץ העמים לא היה אפשר להזהר. ובשס"ה החדשים נדפס תוספת מכת"י, ושם כתב, שלא טבלה משום נדות לאחשוורוש כי אינו מצוה על נדה. משמע דלכן גם עליה אין איסור.

אוצר החכמה

ה. והנה יעויין בשו"ת ברית אברהם (להגאון ר' צבי הירש אב"ד ור"מ דק"ק פילץ וק"ק פיעטרקוב) באבהע"ז סי' י', בעובדא דנער כהן, הודה שנערה פלונית נבעלה לו כמה פעמים, והיא מעוברת ממנו, וגם היא מודית לו, אם מותר להשיאם, דאולי נישואין נבעלה גם לאחרים פסולים, וא"כ אסורה לו שהוא כהן, ופלפל והעמיק בזה באורך רב, בדיני מיגו ובסוגיא דארוס וארוסתו, ובגדרי ס"ס, ובחשש דיימא מעלמא, וכתב שם בסי' יא אות י' וז"ל: רק שהעלינו באות ג-ד דבזינתה עם כשר, לא חיישינן כלום שמא זינתה עם אחר ג"כ, ולפ"ז בנ"ד שזינתה עם הנער שהוא כשר אצלה, נראה דאין לחוש שמא זינתה עם אחר ג"כ, ואף דביאת כותי לא חמור מאיסור ביאות ישראל, ולפ"ד הרמב"ם קילא מיניה כמפורש בהרב המגיד פ"א אישות (הל' ד), "ומכ"ש דודאי נבעלה בנדתה דסתם פנויות אין טובלות לנדתם", מ"מ נ"ל דאין להחזיקה כפרוצה שהפקירה עצמה לטמא לביאת כותי, דהא מצינו ביו"ד סי' קי"ט שם, דגם בחשוד על החמור, תלינן בזה דחמירא וקילא להו לאינשי, דאף שחמור בעונש, מ"מ אולי מורא הבריות יותר ממורא שמים יעושה, ועש"ך ס"ק י"ב שם, דאנן מוקמינן בחזקת כשרות, א"כ הא חזינן דחמירא להו לאינשי ולכל נשי ישראל ביאות כותי, מביאות ישראל כשר, א"כ אין להחזיקה כפרוצה שנבעלה גם לכותי וכו', עיי"ש מש"כ בזה עוד. [והובאו דבריו בפ"ת אבהע"ז סי' ר' ס"ק ט"ז].

אוצר החכמה

ולכא' כוונתו במש"כ "ומכ"ש דודאי נבעלה בנדתה דסתם פנויות אין טובלות לנדתם", הוא בהמשך למש"כ קודם דביאת כותי לשי' הרמב"ם קילא מביאת ישראל, א"כ כ"ש בנבעלת בנדתה, דלגבי ישראל הוי איסור כרת משא"כ בנבעלת לכותי בנדתה, דליכא איסור כרת דנדה, וא"כ נימא דנבעלה לכותי והפקירה עצמה לעלמא לביאות כותי, ומוכח לכא' דס"ל דליכא איסור נדה בנבעלת לעכו"ם.

1 והגרא"מ שטיינפלד ר"מ ישיבת קול תורה, הערני לתוס' הרא"ש מגילה יג, ב, ואגרו"מ אבהע"ז ח"א סי' פ"ג ענף ד'.

אלא שדחה זאת דאף דליכא איסורא בנבעלת בנדתה לעכו"ם, מ"מ לא חיישינן דנבעלה לעכו"ם, משום דחזינן דחמירא להו לאינשי ולכל נשי ישראל ביאת כותי מביאת ישראל כשר, ולכן אין להחזיקה כפרוצה שנבעלה גם לכותי.

אמנם יש לדחות דכוונתו דכיון דחזינן דנבעלה לנער בהיותה נדה, א"כ חזינן דעוברת על איסור חמור של כרת, א"כ נימא דהפקירה עצמה לטמא לביאות עכו"ם, אף שגם בזה עוברת על איסור נדה, מ"מ חזינן דהיא מופקרת לעבור על איסור נדה, א"כ ה"ה מופקרת לביאות עכו"ם, וע"ז כתב דאף דעוברת על נדה, מ"מ חמירא להו לכל נשי ישראל ביאת עכו"ם מביאת ישראל כשר אף שהוא באיסור נדה.

ויעויין שם להלן בסי' י"ג אות א – ב שהקשה מדוע נאמין לבועל דממנו הוא, דהא סתם פנויות נדות המה שאינן טובלות וכמש"כ הרא"ש בתש' כלל ל"ב סו"ס ט"ז, וא"כ אין אדם משים עצמו רשע שבעל פנויה בנדתה וכו', וא"כ בנדו"ד ודאי אינו נאמן על עצמו לומר שבעלה בנדתה להשים עצמו רשע, וא"כ נסתר כל ההיתר של ספק ספיקא (אף שהוא מודה), וליכא אלא חד ספיקא אי נבעלה לכשר או לא וכו', וההיא דארוס וארוסתו י"ל דאומרת שטבלה לנדותה, והאריך בזה. [נראה גם בשו"ת בית שלמה (סאקלא) אבהע"ז סי' י"ג, מש"כ ביישוב קושיא זו].

וראה עוד שם להלן בסי' יד אות ו', שהקשה דלכאור' כל פנויה שזינתה בנדתה תהא אסורה להינשא כלל, דכיון דנבעלה בנדתה מרצונה וחשודה ע"ז תו לא מהימנא, והביא שכבר הקשה כן בהפלאה בקו"א ס' קטו סק"י, ויעו"ש שכתב ליישב דאיסור נדה בפנויה לא חמירא להו כ"כ, כמו בנדה נשואה, יעיש"ה.

ולהלן שם בסי' טו אות י', אחר שהתיר להם להינשא, דן שם אם יולדו להם עוד בנות אם תהיינה מותרות לכהונה, וכתב שם וז"ל: אך אם תלד בת (מאותו הריון מהנער), אם היא פגומה לכהונה, הלא בכותי ועבד הבא על בת ישראל, נחלקו הפוסקים אם הולד פגום לכהונה, (וכבר כתבתי תשובה ארוכה בזה לעיל מסי' א' עד סי' י"ט), ודיעבד לא תצא, לכן ע"ז ודאי יש להאמינה שהעובר ממנו ולא לחוש שזינתה עם כותים, אך שתהיה פגומה קצת, כדין ולד שבא מן הנדה וכו', והיינו משום דזינתה עם הנער בהיותה נדה.

שו"ר שהדברים מפורשים בדבריו להלן בסי' צ', שדן שם בענין זיכוי גט למי שאשתו זינתה והלכה ממנו ואינו יודע היכן היא (ראה שם בסי' פ"ו), וכתב וז"ל: תשובה על מה שבא בשאלה איך להתנהג בענין זיכוי הגט, אשיב בקוצר, הנה ברמ"א סי' א' סו"ס י' מבואר מי שנשתמדה אשתו, דבקצת מקומות אין מתירין לו לישא אחרת עד שיזכה לה ע"י אחר, ובקצת מקומות מותר לו לישא אחרת בלא גירושיה הראשונים, והוא מפסקי מהרא"י סי' רנ"ז, והטעם בזיכוי הגט דזכות הוא לה "דודאי מזנה בין הגוים" ומוטב שתזנה פנויה, ועלה בדעתי להעיר ע"ז, דהא מסתמא היא "מזנה בנדתה", ואין איסור נדה חל על איסור אשת איש, וכשתהיה פנויה תחול איסור נדה, אך דמוסיף איסור לבעלה, רק דלפי"ז אם נשתמדה כשהיתה טהורה ונאסרה לבעלה קודם שראתה דם נדה, תו אינו חל איסור נדות, וכבר האריך בכיו"ב שאירי הגאון בתשו' נוב"י חאו"ח ס"י ל"ה, ולפי דאי' פ' עשרה יוחסין דף ע"ז ע"ב,

בזונה הואיל ושם זנות פוסלן וכו', ה"ה די"ל בזה, הואיל ושם נדות אסור גם לבעלה המותרת לו, ויש אריכות דברים בזה [ועמש"ל סי' א' אות י', בזה], אך בלאה"כ הוי זכות, דאיסור א"א חמור מאיסור נדה וכו', ועי"ש שדן דאף דאין אחע"א הוי ב' איסורים. הרי מפורש בדבריו דאיכא איסור נדה גם בנבעלת לעכו"ם, וא"כ ע"כ כמש"כ לפרש לעיל בדבריו דודאי יש איסור נדה בנבעלת לעכו"ם, וכל קושייתו היא דאי נבעלה לנער בנדתה, ניחוש שנבעלה גם לעכו"ם, לא משום דליכא איסור נדה בנבעלת לעכו"ם, אלא דאי עברה על איסור חמור של נדה שהיא בכרת, א"כ ניחוש שגם עברה על איסור ביאה לעכו"ם דקיל.

וראיתי בנובי"ת אבהע"ז סי' כז (שציין לדבריו בברית אברהם שם), שכתב שם בשם הרב השואל, (המאוה"ג חו"ב המופלג בתורה וכו' פ"ה ע"ה מו"ה יעקב אב"ד דק"ק נאנסי למדינת לוטרנינגען), בד"ה ואמנם יש, וז"ל: ומדכ' רוס מעלתו "דחמירא להו לבנות ישראל הבעילה לאינו נימול, ולכן אף שחשודה לעבור על איסור נדה, אינה חשודה לזנות עם הכותי", אומר אני זיל לאידך, אם היא חשודה לעבור על ח"כ, דהיינו איסור נדה, שאר ישראל מי חשידי, ומוקמינן ישראל המצווים על איסור נדה בחזקת כשרות, והיא נבעלה למי שאינו חושש על איסור נדה, דהיינו למי שאינו מעדת ישראל. [והובאו דברי הנוב"י בפ"ת אבהע"ז שם בקצרה].

ומבואר לכאן עכ"פ מדברי שניהם דאיכא איסור בנבעלת בנדותה לעכו"ם, אלא דלהרב השואל מ"מ לא חיישינן שנבעלה לעכו"ם דחמירא להו הבעילה לאינו נימול, [אמנם גם בזה י"ל כמו שכתבתי לעיל בדברי הברית אברהם], ולנוב"י אדרבא עדיף לומר שנבעלה לעכו"ם בנדותה, מלומר שנבעלה לישראל דיש להם חזקת כשרות. [וקצ"ע על הברית אברהם שדן בתשובה זו, בסוף דבריו לגבי התנאי שכתב הנוב"י לעשות, ולא הביא דברים אלו לגבי איסור נדה].

ו. ובשו"ת חמדת שלמה אבהע"ז סי' ע"ז, בעובדא דבתולה נשתדכה לכהן ונתקשרו בקישורי תנאים כנהוג וכו' ותיכף אחר הנישואין ילדה ולד, והיא אומרת שנתעברה ממנו בעודה ארוסה, וגם הוא מודה לדבריה שבא עליה בעודה ארוסה עמו, וציין שם לנוב"י אבהע"ז סי' כ"ז, שדן כעין נדון זה, ופלפל שם אי חיישינן כשם שנבעלה לו כן נבעלה לאחרים הפסולים, בסוגיא דארוס וארוסתו, ובאות י"ד שם כתב וז"ל: ויש בזה מקום עיון לפי מש"כ הה"מ פ"א מה' אישות לשי' הר"מ, דאפילו פנוי הבא על הפנויה איכא איסור לאו, א"כ כיון דע"כ עברה על איסור לאו, איך שייך לומר אין אדם משים עצמו רשע (ולא נבעלה לפסול לה כגון ממזר), ודוחק לומר כיון שבממזר איכא לאו נוסף, וצ"ע אם י"ל שיותר מסתבר שנבעלה לנכרי לשי' הה"מ שם, שנכרי ליכא לאו מדאוריתא, ולפ"ז צ"ע לדידן דמחזיקינן הפנויות בחזקת נדות, היכא דהוא מודה י"ל דלא מהני, משום דא"א משים עצמו רשע וכו', וצ"ע בכ"ז כי אכ"מ, עכ"ל. וראה לעיל שם בחמדת שלמה באבהע"ז סי' א' אותיות ח-יב, מתי חיישינן שמא נבעלה לנכרים אף דבעלמא לא חיישינן בגלל שינוי הדתות עייש"ה. [וראה מש"כ לעיל באות ו' בד"ה ויעיין שם, בשם הברית אברהם].

ז. וראיתי בשו"ת עמודי אור סי' פ' אות ו', שדן שם בזינתה תחת בעלה בהיותה נדה, אם חל איסור סוטה על איסור נדה, וכן אי איסור אשת איש חל על איסור נדה אי מיחשב איסור

מוסיף, וכתב שם וז"ל: דלענ"ד דאיסור אשת איש חל על איסור נדה, דהוי איסור מוסיף, מגו דאתוסף עליה איסור בנשואיה לגבי בני נח, שמתחילה לא היה חייב עליה אם היה בא עליה בנדותה, והשתא מתחייב עליה משום אשת איש, ומיגו דאתוסף סוטה איסור לגבי בני נח, אתוסף נמי לגבי ישראל, וכה"ג חשיב מוסיף מה דאיתוסף לגבי ב"נ, כמבואר בחולין (ר"פ ג"ה) לענין אמ"ה, דחשבינן ליה איסור מוסיף משום דאתוסף לגבי ב"נ וכו'.

ולהלן באות ד' כתב וז"ל: וממוצא דברינן יצא לנו דין מיוחד דמשכח"ל שהבא על א"א גמורה בעדים והתראה לשניהם, ויהיה הבעל בחנק והיא פטורה ממיתת ב"ד, בגוונא שכתבנו שנשאת בנדותה ולא טהרה, דהשתא איהי לגבי ידידה הוה איסור מוסיף כמ"ש, דאיתוסף עליה איסור א"א לגבי עכומ"ז איתוסף נמי לכל ישראל, ואם באנו לדון אותה שניתוסף עליה איסור א"א בישראל ככולל דעכומ"ז, [דבאיסורין אלו הכולל לאשה מוסיף לאיש, והכולל לאיש מוסיף לאשה ודו"ק, ועי' תש' רמ"ע סי' קכ"ג], זה אינו, דהא לה היה אסור להיבעל גם לעכומ"ז בנדותה, ואין הפרש לדידה בין ישראל לעכומ"ז, על הכל היא מוזהרת וחייבת כרת בנדותה, נמצא דלגבי ידידה לא חייל איסור א"א לחייב עליו מיתת ב"ד על איסור נדה, ודו"ק.

הרי שכתב מפורש שלגבי ידידה בהיותה נדה, אין הפרש בין ישראל לעכו"ם על הכל היא מוזהרת וחייבת כרת בנדותה.

[ובעיקר מה שדן לגבי איסור א"א אם חל על נדה, קדמו בפנים יפות עה"ת פר' קדשים ד"ה ואיש, וציינו באחיעזר ח"א סי' ג' אות א', ועיי"ש מש"כ בזה. ובשו"ת שרידי אש ח"א אבהע"ז סי' ע"ו [ובהוצאה הישנה ח"ג סי' לא]. שהביא שם להקשות כן בשם מו"ר הגרי"ש כהנמן זצ"ל, דמי שקידש נדה, נימא שאין איסור אשת איש חל על איסור נדה, ויהיה קדושי אחר תופסין בנדה שנתקדשה בנדתה, יעו"ש מש"כ בזה].

ח. אמנם יעויין בשו"ת חלקת יואב ח"א יו"ד סי' כ"ט, שדן שם אי נדה לבעלה הוי איסור ערוה או טומאה, וציין לירושלמי פ"ז סנהדרין ה"ה, ושכת פ"ז ה"ב, דנדה אסורה רק משום טומאה ולא משום ערוה, ובהג"ה שם כתב וז"ל:

ולפי"ז יש לחקור חקירה גדולה, בעכו"ם שבא על פנויה נדה ישראלית אם היא חייבת כרת, כיון דכל האיסור נדה הוא מכח שהיא נבעלת למי שהוא קדוש אצלה והיא מטמאת אותו, אבל אין האיסור מכח הנבעלת שהרי היא פחותה ממנו והבעל גבוה ממנה במדרגה, וא"כ אם נבעלת לעכו"ם אין האיסור לא מצדו ולא מצדה, ומה דאמרינן בש"ס מגילה (דף י"ג ע"ב) דאסתר היתה מראה דם נדה לחכמים, היינו מחמת שמבואר שם שהיתה יושבת בחיקו של מרדכי, ואף דהיערות דבש כתב בפסוק ותלבש כו', דיש איסור נדה בביאת עכו"ם, אבל אין מביאין רא"י מן הדרוש, "ומצד הסברא נראה דלא שייך בביאת עכו"ם איסור נדה כלל", ובמשנה פ"ח דתרומות משנה י"ב, דעכו"ם שאמרו תנו לנו אחת מכם ונטמאנה מיירי אף בפנויות, כמבואר בספר חסידים אות תרצ"ח, ולא מחלק כלל אם קצתן נדות².

2 הגאון ר' מרדכי אייכלר שליט"א רב דעמנואל וחבר ביה"ד לדיני ממונות ויוחסין בירושלים הערני להגהות

וכן מוכח להדיא מדברי הרמ"א יו"ד סימן קנ"ז ס"א, שכתב דעכו"ם הבא על בת ישראל אינו בכלל גילוי עריות, ובטו"ז שם סק"ו, דמזה הטעם אסתר לא מסרה נפשה, הרי דאין איסור נדה בביאת עכו"ם, דהרי כשנשאת לעכו"ם ע"כ יודעת שתהא נדה ותבעל גם בנדתה, ואף שכבר כתבתי דבנדה לא אמרינן יהרג ואל יעבור דלא נקרא דבר שבערוה, אבל הש"ך יו"ד סוס"י קצ"ה סק"כ לא ס"ל כן (כמ"ש בהגה לקמן), וא"כ מוכח דאין איסור נדה בנבעלת לעכו"ם.

ואין לתמוה על חידוש דין כזה, דהרי לר"ת כתובות דף ג' ע"ב ד"ה ולדרוש, ודאי דהדין כן דהרי סובר דביאת עכו"ם כביאת בהמה, ובנדה שנבעלת לבהמה ודאי ליכא איסור נדה, אך דברי ר"ת תמוהין לי מאד, [חוץ ממה שתמהו עליו התוס' בכמה דוכתין], דא"כ גם בעבד תהי' ביאתו כביאת בהמה, דהרי עבד איתקש יותר לחמור מעכו"ם, כמבואר בש"ס קידושין סוף האומר (ס"ח ע"א) דבעבד קאמר הש"ס דילפינן דלא תפסי קידושין מקרא דשבו לכם פה עם החמור, ובעכו"ם מצריך הש"ס קרא אחרינא, ובסוף הפרק שם, ולד במעי שפחה כולד במעי בהמה, ועי' ברש"י סנהדרין (דף נ"ז ע"א) ד"ה נהרג עליו עיי"ש ודו"ק, וגם הא חזינן דעבד אין לו חיים ועכו"ם יש לו חיים, כמבואר בש"ס ב"ק (דט"ו ע"א), וביבמות (דס"ב ע"א), ובעבד איכא מ"ד ביבמות (דף מ"ה ע"ב) דאם בא על א"א הוי הולד ממזר ולא בפנויה, ואי לא היה ביאתו ביאה ודאי דהולד לא היה ממזר, וגם חזינן דשיטת הרמב"ן והבעל המאור סו"פ בן סורר (ע"ד ע"ב), דבביאת עכו"ם על א"א אינה מחויבת מיתה דאשת רעהו כתיב, ובעבד מודים דקרינן ב' רעהו כדאמרינן בהחובל, אחיו הוא במצות, וגם חזינן דבעבד ושפחה איכא איסור נדה כמבואר בש"ס בכ"ד, וכיון דבעבד הבא על א"א מודה ר"ת דנאסרת ע"י ביאתו, למה סובר דע"י עכו"ם אינה נאסרת, ובברכות (דכ"ה ע"ב), וכשבת (דק"נ ע"א), מפי' הש"ס מקרא דאסור לקרות ק"ש נגד ערות עכו"ם דל"ה כערות בהמה, וביותר תמוה לי דהרי בקרא דסוטה לא כתיב אדם רק איש, אם לא שכב איש וגו', וא"כ אפילו לרש"י דעכו"ם לא מיקרי אדם, אבל מ"מ איש מיקרי, דהרי בכמה דוכתי מרבינן עכו"ם מקרא דאיש איש, וכן הוא להדיא בתוס' ב"ק (דף פ"ח ע"א) ד"ה יהיה, ועיין ברש"י ערכין (דף ה' ע"ב) ד"ה איש, דכתב שם דאיש משמע כל דהוא אפילו עכו"ם, ובפרט דהר"ת גופו פוסק כרבנן דר"ש, דקברי עכו"ם מטמאין באוהל דנקראין אדם, עי' תוס' ב"מ (דף קי"ד ע"ב) ד"ה מהו, ולזאת שיטת הר"ת לא זכיתי להבין, אבל עכ"פ מוכח דאין זה דין פלא שלא יהיה איסור נדה בביאת עכו"ם.

אך מה שעומד לנגדינו קצת, הוא דברי הש"ס סוטה (דף כ"ו ע"ב) דקאמר הש"ס מקנין לה ע"י עכו"ם, ופריך פשיטא, וקאמר מהו דתימא כיון דכתיב נטמאה נטמאה שני פעמים אחד לבעל ואחד לבועל, ובהא כיון דבלא"ה אסירא לי' לא קרינן ב' ונטמאה לבועל קמ"ל, ולמה לי' להש"ס דהא דאסירא וקיימא, ת"ל כיון דאיסורה לבועל הוא מחמת טומאה שהיא טמאה לבועל, וכיון דהבועל הוא עכו"ם לא שייך למימר שהיא טמאה לו כמו בטומאת נדה,

ר' דוד עראמה, בפ"ה הל"ה מיסודה"ת (הובא בספר הליקוטים בר"מ פרנקל), שכתב שם דאם יש פנויה טהורה, שאינה מחויבת ליהרג, נראה לענ"ד שיתנוה וכו' עיי"ש.

אך אפשר דכוונת הש"ס סוטה נמי כן הוא, דיען שהעכו"ס טמא והיא טמאה לא שייך איסור ביאה, דהרי לשיטת התוס' יבמות (דף ט"ז ע"ב) ד"ה קסבר, דבביאת עכו"ס על ישראלית ליכא איסור דאורייתא ואפילו איסור עשה ליכא, ע"כ צריך לומר כמו שכתבתי, ויתיישב בזה קו' התוס' סוטה שם (ד"ה אבל) הקשו מאלמנה לכה"ג עיי"ש, ועוד דע"כ ר"ת לא גרס גירסא זו בש"ס סוטה שם כמ"ש הרא"ש ריש כתובות, גם אפשר לחלק בין זה לנדה.

אבל איכא למידק טובא דאם נאמר דליכא כרת בביאת עכו"ס על פנוי' נדה, א"כ למה קיי"ל דפנוי' שנתעברה ואומרת לכשר נבעלתי נאמנת אף בעיר שרובה עכו"ס מטעם חזקת כשרות, הרי אדרבה לוקמה בחזקת כשרות שלא זינתה עם ישראל אם פנוי' נדה היא, רק זינתה עם עכו"ס כדי שלא תעבור איסור נדה, וא"כ תהיה פסולה לכהונה, ובשלמא בזמן הש"ס היו הבתולות טובלות לנדתן מחמת נגיעתן בטהרות, אבל איך נפסק בש"ע אה"ע (סי' ר' סעיף י"ז) דנאמנת גם בזמן הזה דידוע שאינן טובלות, דהרי אדרבה החזקת כשרות מעיד לן שהיא פסולה לכהונה, ובפרט לתוס' יבמות הנ"ל דעכו"ס עם ישראלית ביאת היתר היא מה"ת, ועיין בתשו' רעק"א סימן צ"א ד"ה וביותר, אך עי' ש"ס ע"ז (דף ל"ו ע"ב), ע"כ הדבר צריך עדיין בדיקה וחיפוש.

ולהלן שם בהג"ה השניה כתב וז"ל: ולפלא לי על הש"ך ביו"ד סוס"י קצ"ה סק"כ דסובר דבנדה יהרג ואל יעבור, והוא פלא דודאי כיון דקידושין תופסין בה אינה ערוה כלל, וכמו שהבאתי בפנים בשם הירושלמי דנדה לא מיקרי ערוה, דהרי חזינן דלא נקראת זונה, וכן הוא במקנה סוף האומר דבנדה לא ניתן להצילו בנפשו, ודברי החת"ס ח"ב באבה"ע"ז סי' ק"ס שכתב להיפוך תמוהין. עכ"ל.

ומצאתי בכלי חמדה בקונטרס המילואים, בפרשת אחרי אות ב' (עמוד 98 מדפי הספר) שדן בדבריו, (ונגע בחלק מהדברים שהבאנו לעיל) וז"ל שם: ב"ה העתק פרט אחד מת' אאמו"ר הגז"ל, להגאון המובהק בעל חלקת יואב וז"ל, השייך לכאן, וז"ל שם:

והנה ראיתי לכת"ה בהשמטות אות נ"ג, העיר שאיסור נדה ל"ש בנבעלת לעכו"ס כיון דהוא כביאת בהמה ול"ש בזה איסור נדה, והנה לדעת ר"ת ז"ל בודאי צדקו דבריו, וכבר הקדימו בזה הג' בעל ת' פנ"י סי' מ"ד, ששם ביאר בארוכה ענין איסור נדה אם הוא בגדר ג"ע, ואם בנבעלת לעכו"ס איכא איסור נדה, אמנם כת"ה רצה לומר אפי' להחולקין על ר"ת ז"ל, מ"מ איסור נדה כיון דהוא מטעם טומאה, א"כ בנבעלת לעכו"ס שאינה מיטמאת אותו דל"ש בהו טומאה כלל, ליכא איסור נדה.

והנה לכאור' יש להעיר מנדה מ"ז ע"א, ר' ששת מסר להן לערבי ואמר להן אזדהרו מישראל, וברש"י ז"ל דהי' מפקיר שפחותיו לערביים וכו', ומדלא אמר להן אזדהרו שלא תבעלו להם בנדתכם דשפחה כנענית ה"ה מוזהרת על איסור נדה כישראלית, נראה קצת דליכא איסור נדה בנבעלת לגוי.

וע"ד פלפול יש לה"ר לזה, דהנה לכאור' קשה בהא דמבואר ביבמות מ"ט ע"ב, דילפינן מקרא דנדה תפסי בה קידושין, וקשה נימא א"א אשת איש חל על איסור נדה, וכיון דאין הקדושין מחייבין עתה מיתה להבא עליה משום א"א, אינן בגדר קידושין, וא"ל דהוי מוסף

לאחר זמן שתטבול לנדתה, דזה הוי בגדר מוסיף לאחר זמן דליתא לאיסורא דנדה, וזה אינו בגדר מוסיף לדעת הר"מ ז"ל, כמו שהסביר הרדב"ז דעת הר"מ ז"ל, ועיין באבני מלואים ח"ב בשו"ת סי' ט"ו בזה, וא"ל דאח"כ דלא חיילי איסור א"א עד שתטבול לנדתה, ז"א דא"נ כן אין הקדושין מחייבין אותה מיתה משום א"א, דהרי בידה שלא תטבול לעולם ולא תחול עלי' איסור א"א, וא"כ אינן בגדר קידושין כלל, ויהיה מזה ראי' דמצד נדה אינה אסורה לעכו"ם אבל משום א"א אסורה לעכו"ם ג"כ, ושפיר א"א הוי מוסיף.

איברא דיש לדחות דאפי' א"נ דהיא מוזהרת גם מצד איסור נדה לב"נ ג"כ, אבל מ"מ הוי מוסיף לב"נ דהוא אינו מוזהר על איסור נדה, אבל על איסור א"א אפי' על נערה המאורסה מוזהר, וא"כ שפיר הוי מוסיף, ואפי' לפימ"ש בת' פנ"י בדעת הר"מ ז"ל דהשמיט הא דלא יושיט אבמה"ח לב"נ, משום דס"ל דלאחר מ"ת שעמד והתיר להם ז' מצות ב"נ, אין ב"נ מוזהר על ז' מצות, ול"ה בגדר מוסיף לב"נ, מ"מ י"ל עפימ"ש במקו"א דאסורין של ב"נ אע"פ שלאחר מ"ת נאמרו שיעורין להתחייב בהן בקטן י"ג ובקטנה י"ב, היינו רק לענין עונשין, אבל איסורא איכא משעה שנעשין בני דעת, וקודם מ"ת היו דינם כגדולים וכמו שתי' האחרונים בזה ד' הר"מ ז"ל, דס"ל דאף דפיתוי קטנה אונס הוא מ"מ אסורה לבעלה, דזה קאי אקטנה בשנים ובעלת דעת ומה"ט אסורה לבעלה, וא"כ י"ל דה"ה א"א על נדה מוסיף הוא לקטנים בני דעת, דמצד נדה אינה אסורה עליו כיון שהוא רק איסור תורה, משא"כ מפאת איסור א"א נאסרה עליו מה"ת אם היא בת דעת ורק מעונש נתמעט מקרא, ושפיר הוי א"א מוסיף על איסור נדה.

וי"ל עוד עפימ"ש הפרמ"ג ז"ל דאע"ג דדעת הר"מ ז"ל דקריבה בעריות מה"ת, וברור הדבר דאין נפ"מ בין איש לאשה כיון דכתיב לא תקרבו, מ"מ בנדה כיון דכתיב ואל אשה בנדתה וגו' לא תקרב וגו' בלשון זכר אין באשה איסור קריבה, א"כ הוי תמיד א"א איסור מוסיף על נדה, דמצד איסור א"א חל עלי' איסור קריבה כנ"ל, ויש להאריך עוד בכ"ז וכתבתי לפלפולא.

ובעיקר חידוש דינו דכת"ה, הנה כבר ראה כת"ה ד' היערות דבש דף כ"ו ע"ב דפשיטא ל' דאין חילוק בין איסור נדה בין נבעלת ישראל לבין נבעלת לעכו"ם, וכן מבואר בת' פנ"י הנ"ל, רק לדעת ר"ת ז"ל יש לחלק בין ישראל לנכרי, אבל להחולקים על הר"ת ז"ל אין נפק"מ בין ישראל לנכרי. ואם אמנם כי מ"ש כת"ה בסו"ד להכריח דגם בנכרי איכא איסור נדה מהא דקיי"ל דבאומרת לכשר נבעלתי נאמנת מטעם חז"כ, ואמאי לא נימא איפכא דמשום חז"כ שלא עברה על איסור נדה בודאי נבעלה לנכרי, זה אינו הכרח כלל, דגם א"נ דגם בנכרי מוזהרת על איסור נדה, מ"מ תקשה כנ"ל אמאי תהיה נאמנת שנבעלה לישראל משום חז"כ דידה, נימא דחז"כ דישראל שאינם עוברין על איסור ביאת נדה, והוא ראי' שלא נבעלה לישראל אלא לנכרי, וכבר העיר בזה הג' בת' נו"ב ז"ל במה"ת חאה"ע"ז סי' כ"ז עיי"ש. וע"כ כמו"ש הג' השואל שם דקים לן דחמירי לבת ישראל ביאת כותי מביאת ישראל, [ובגליון שם כתבתי די"ל דל"ש חזקה כ"א עלי' שאנו דנין, אבל על הבעל שאין אנו דנין עליו עתה ל"ש חזקה. ומלבד זה י"ל כיון דקיי"ל נאמנת לומר טהורה אני, א"כ מפאת נדה

ל"ש חז"כ דיוכל להיות שהבועל שאל אותה ואמרה טבלתי לנדתי, אע"פ שאין המנהג כן. אמנם זאת נלמד שם מד' הג' השואל ז"ל והמשיב הג' בעל נוב"י ז"ל, דג"כ פשיטא להו דאין חילוק באיסור נדה בין נבעלת לישראל בין נבעלת לעכו"ם. ויודע אני כי כת"ה יאמר שהנוב"י ז"ל לשיטתו במה"ת חיו"ד סי' ק"כ, דאיסור נדה אינו מפאת טומאה לכן שפיר ס"ל דאין נ"מ בין נבעלת לישראל או לנכרי, אמנם כת"ה שכ' בספרו סי' כ"ט דמי יודה לנוב"י בזה, וס"ל בפשיטות דאיסור הוא משום טומאה, א"כ שפיר י"ל כנ"ל, אבל במחכת"ה אומר אני מי יודה לכת"ה בזה מ"ש להכריח דאיסור שאסרה תורה נדה לבעלה הוא משום טומאה, מה שמפורש בגמ' ותוס' להיפך דאשה לבעלה חולין הוא והוא רק מדיני איסור והיתר, וד' הנוב"י שם מוכרחין למעיין בהם, וכב"ת נדחק בדברים שאינן ראויין לכבודו לומר להיפך מדעת כל הגאונים ז"ל לחלק באיסור נדה בין ישראל לעכו"ם.

ומ"ש כת"ה בענין אם נדה הוי בגדר עריות לענין יהרג ואל יעבור, ולענין ניתן להצילו בנפשו, שמדברי הג' בעל יערות דבש מבואר דס"ל דאמרינן בזה יהרג ואל יעבור, וממילא ה"ה לענין ניתן להצילו בנפשו, יעויין נא כת"ה בת' פנ"י הנ"ל וכו', יעו"ש מה שאריך בזה, ומש"כ בנו בהג"ה שם. ועי' אתוון דאורייתא כלל כ"א.

ט. והלום נדפס מחדש שו"ת מור ואהלות (להגר"א פוסק), וראיתי שם בסוף הספר בהערות על הלכות נדה, בסי' קפ"ג אות י"ג (עמוד פ"ה מדפי הספר), שדן בזה איכא איסור נדה בנבעלת לעכו"ם, ואעתיק בזה דבריו, וז"ל:

ונראה דאיסור נדה ויולדת בכרת הוא ג"כ בפנויה הנבעלת לעכו"ם, נורק כשנבעלה לבהמה או לשד אף כשהיא נדה אין כרת מחמת נדה, עי' תשו' מהר"ם מלובלין סי' קט"ז, ועי' אור זרוע ח"א ס' קכ"ד, ועי' גיטין ס"ח ע"ב, ועי' ס' קרבן שבת ס"ט סי' ה' מ"ש מזוה"ק פ' אחרי, והוא בדף מ"ט מענין הנחש לחוה ואין כן בזוה"ר, ומ"ש הרמ"א שם ועכו"ם הבא על בת ישראל אינו בכלל ג"ע, ועי' ש"ך שם ס"ק י"ג י"ד, דמיירי בפנויה המביאה הערוה עליה, מיירי בטבלה לנדותה, דאל"כ הרי שמשוה בנדתה והוי ג"ע, [עי' רש"י גיטין ו' ד"ה ג"ע, ופ' האשכול הלכות נדה סי' מ"ט דנדה מקרי ג"ע, ועי' מ"ש בסי' קפ"ז ש"ך סק"כ, ורק לענין נאמנות לא הוי דשב"ע, עי' תוס' גיטין ב' ע"ב ד"ה הוי דשב"ע, ועי' מ"ש על תשובת הג' רי"א הנדפסת בסוף האוהל, ועי' משבצות אור"ח ע"ה סק"ב, ורק לענין יחוד אתנן זונה נדה חלוק משאר עריות, עי' תשו' הרא"ש כלל כ"ט סי' א', ועי' מתא דירושלים פסחים פ"ח ה"ג שחקר דאפשר רק באשתו נדה לא הוי אתנן משא"כ בפנויה נדה, וקדמו באשל אברהם סי' קנ"ג ס"ק מ"ח] וכו'.

ועוד ראיה ממגילה י"ג ע"ב, ואת מאמר מרדכי אסתר עושה א"ר ירמיה שהיתה מראה דם נדה לחכמים, ועי' אגדות מהרש"א. ולפעד"נ פשוט דלהא מלתא היתה חוששת לנפשה מאיסור כרת וגם אחשוורוש לא שימש עמה בנדותה דהיתה נזהרת לטבול, ויהיה הפי' בגמ' שם כאשר היתה באמנה אתו, שהיתה עומדת מחיקו של אחשוורוש וטובלת ויושבת בחיקו של מרדכי, ועי' רש"י שם משום נקיות, והמהרש"א הקשה דהול"ל רוחצת עי"ש. ולפעד"נ דבלשון חז"ל ו' משמש במקום ש', עי' ביצה ח' ואפר כירה כמו שאפר. ועי' רש"י חולין

ע' ד"ה וכל הכל, ופרה פ"ה מ"ה, ובאר אברהם יומא ע"ב, וה"נ וטובלת הפירוש שטובלת, ומש"ה היתה מותרת לישב בחיקו של מרדכי ולא היתה אסורה לו דאינה חשודה על נדה, [ע' מ"ש באות י"א. [ובעיקר הדבר שטבלה י"ל בפשוט ע"פ מ"ש המהרש"א שבת כ"א, דעכו"ם שהוא זב שיטמא היתה גזירה קדומה, ע' מ"ש באות א' ובאהל מגורה הטהורה אות א', ולפיכך טבלה מנגיעתו בה, וי"ל דנהגו אז טומאה וטהרה גם בחו"ל לזכרון ואכמ"ל], ועפ"ז י"ל ג"כ מ"ד שם דף ט"ו, אשר לא כדת עד עכשיו באונס ועכשיו ברצון וכו', וע' תוס' שם ד"ה כשם שאבדתי מבית אבא כך אבדתי ממך, דאמאי לא היה מגרשה ותהיה מותרת להחזירנה, וע' נוב"י מה"ת חיו"ד סי' קס"א מ"ש בזה ואכמ"ל. ולפעד"נ ד"ל דהכי קאמרה ע"פ מ"ד מקודם שם על פסוק ותתחלחל המלכה שפירסה נדה, וע' לעיל אות ז' ח' דמוכרח דכ"ע מודו בזה שראתה דם, ולהגירסא שם ור' ירמיה אמר שהוצרכה לנקבים, ג"כ י"ל דזה גופא קמ"ל דהרי הוא דרש לעיל שהיתה מראה דם נדה לחכמים, ולא היתה מה"ט אסורה למרדכי, אבל עתה שגם הוא מודה שפירסה נדה, ואף שיש לחלות ההרגשה במי רגלים כמ"ש שם ע"ש, אפ"ה שוב אינה נאמנת על נדה לגבי מרדכי דהרי עוברת על דת ברצון, וע' לעיל באות י"ב דאף באיסור קל דרבנן כן הוא, וע' לעיל אות י"א ד"ל סברא דאף פנויה שזינתה ברצון בימי נדותה לא תהיה נאמנת על נדה לאדם כשר, וא"כ שוב אבדתי ממך מה"ט ולא מהני הגירושין, וכו'.

י. ומצאתי במנ"ח שגם נקט דהנבעלת בנדותה לעכו"ם חייבת כרת, יעויין במנ"ח במ"ע ל"ה באות י', שהובא שם מקומץ המנחה, לדון אי יש חיוב מיתה לאשת איש הנבעלת לעכו"ם, וציין לדברי התוס' כתובות ג, ב, ולרמב"ן ובעה"מ בסנהדרין, ולשו"ת פנ"י ח"ב סי' מ"ד, וכתב לבאר טעמם של הראשונים דליכא חיוב מיתה משום דאשר ינאף את אשת רעהו כתוב (ויקרא כ, י). והוסיף, אמנם בגוי שבא על נדה ישראלית ודאי נראה שהיא בכרת, דבזה לא כתיב רעהו. [וקצ"ב דמשמע דהוא מדברי עצמו, והרי הביא לפני"כ דברי שו"ת הפנ"י לענין א"א הנבעלת לעכו"ם, ושם כתב הפנ"י שה"ה בנדה הנבעלת לעכו"ם אסורה, אולם לא הזכיר שם שהוא משום דלא כתוב רעהו]. וע' במנ"ח להלן מ"ע רצ"ו אות כ"א, שכתב שם דנדה הוי בכלל עריות לגבי דינא דיהרג ואל יעבור, וציין לב"י יו"ד סי' קצ"ה לענין משוש הדופק באשתו נדה, ולשו"ת פנ"י הנ"ל. [ובהערות ציינו להגהות חלקת יואב על המנ"ח, שכתב דנחלקו בזה המקנה והחת"ס, וכן לספרו חלקת יואב יו"ד סי' כט], וראה עוד במ"ע ת"ר באות י"ג, שכתב דגוי הרודף אחר הנדה אף שהוא לא מצווה נהרג. וע"כ הטעם משום דהיא כן עוברת, דאל"כ מדוע יהרג, וראה שם לעיל באות י', ביהודי הרודף אחר הנדה שכתב לדון בזה והעלה דנהרג.

יא. והנה בשו"ת חת"ס יו"ד סי' ע"ו, נשאל שם אודות עלמה אחת בת י"ח שנים והיא ניכפת בחולי נכפה ר"ל, והיא מוטלת על אביה האכיון מטופל בחמש בנים מאשתו השניה, וגורם מחלוקת בינו לבין אשתו, וגם פרנסתו אשר היה מלימוד נתמעט מטעם שאבות הבנים אינם רוצים לשלוח בניהם במקום חולי המתדבק. ויש אפשרות על דרך הרחוק עפ"י רופאים כומרים שמוכנים לקבלה לבית הכומרים שתהיה שם לרפאותה, אולם בתנאי שתאכל שם

הגדה

דברים האסורים, ושום ישראל ממשפחתה לא יבוא אצלה כל ימי משך היותה אסורה בחצר המטרה שלהם, אם מותר לעשות כן או לא, והאריך שם דלענין פקדון מותר להאכילה דברים האסורים אם הרפואה בדוקה, ואם חולי נכפה מיחשב סכנה. וכתב שם, ומ"מ בנידון שלפנינו פשוט יותר מביעא בכותחא דאסור למוסרה לבתי הכומרים מכמה טעמים, ואחד מהטעמים שכתב הוא "משום אל תתייחד אשה עם הערביים החשודים על העריות", אפילו בכה"ג דהוי חולי המתדבק וכו', דחביבה עליהן בהמתן של ישראל מגשותיהן. ופשטות לשונו משמע דאיכא איסורא דעריות כה"ג, ובשלמא אי נימא דגם בנבעלת לעכו"ס בנדתה איכא איסור א"ש, דהרי סתם בתולות אינן טובלות והיא נדה, והוי איסור עריות, אבל אי נמי דליכא איסור נדה בנבעלת לעכו"ס מאי עריות איכא.

אמנם יש לדחות דאין כוונתו משום דין ואיסור ערוה, אלא דכיון שהם חשודים על העריות א"כ אסור יחוד עמהם, ונקט החת"ס לישנא דמתניתין בע"ז כב, א, ולא תתייחד אשה עמהן מפני שחשודין על העריות. ועוד נראה דאין כוונתו מחמת איסורא אלא משום ההפקר שבדבר, וראיה לזה מדכתב שם בהמשך, ועוד דילמא אחר שתתראפ תיאנס או תתפתה להן. ולכאור' אם תיאנס איזה איסור יש, ואף אם תתפתה לכאור' הוי קרקע עולם, וע"כ כוונתו מצד ההפקירא שבדבר.

ועיין עוד בשו"ת חת"ס אבהע"ז ח"א סי' י', בד"ה וכו', שהביא שם דברי מהרי"ו סי' ע"ג, להתיר ולד אשה שנתעברה ספק קודם גירושין ספק אחר גירושין, ומתיר מטעם ס"ס, שמא מגוי שמא מישראל, ולכאורה לא הוי שם אונס חד שמא ממזר או שמא אינו ממזר, דכל אחד מתיר יותר מחברו, דאולי בימי מהרי"ו עדיין היה המנהג שהפנויות טבלו לנדתן, וא"כ אי מגוי הוה הולד פגום משא"כ מישראל, ולפ"ז בזה"ז שכולן נדות ומישראל נמי בן הנדה מיהו היה ופגום נמי, וליכא ס"ס, עכ"ל.

ולכאור' אינ"מ דבנבעלת בנדתה לעכו"ס איכא איסורא, א"כ עדיין איכא ס"ס, דלגבי ישראל הוה רק פגם אחד של נדה, ובנבעלה לעכו"ס הוי תרי פגימות, ומשמע דס"ל לחת"ס דליכא איסור בנבעלת בנדתה לעכו"ס, וא"כ הוי פגם לגבי פגם וליכא ס"ס, ואולי י"ל דאף אינ"מ דאיכא איסורא, מ"מ ס"ל לחת"ס דחד פגימא לגבי תרי פגימות לא מיחשב מתיר יותר, וצ"ע.

[ויעוי"ש שכתב בהמשך דבריו וז"ל, ויותר נראה אפילו בזה"ז הוה ס"ס אפילו אין אחד מתיר יותר מחבירו, משום דהוי שני ענינים ממש, לא בעי שיהיה אחד מתיר יותר כמ"ש מהרא"י דמייתי ש"ך בכלל ס"ס אות יא, וכן מוכח במס' כריתות יג, א, ס' יונק כשיעור וכו' ע"ש, וכתב ב"ש דמהרא"י פליג אס"ס הנ"ל, דהרי בפרוצה ביותר מספקינן בבניה בספק ממזרים, ולא נימא ספק מגוי נתעברה, לע"ד ליישב דאין כאן מחלוקת וכו', דכשם דחזקת בודקת ומזנה מכשר, ה"ה בודקת ומזנה מישראל ולא מגוי ערל, דחרפה היא לנו אפילו לפסול בניה ע"י ישראל ולהכשיר ע"י גוי, פסול ישראל עדיפא ליה מכשרות דגוי, וזה פשוט לכל בר דעת, וכן ראיתי לגאון ווארשווי דפשוט בעיניו כך וכו', עיי"ש שהאריך בזה. וכוונתו במש"כ לגאון ווארשווי, הוא לבעל החמדת שלמה שהיה רב בוארשא, (וראה שם בתחילת

התשובה בד"ה יקרתו), והאריך בזה החמד"ש בשו"ת אבהע"ז סי' א' אותיות ח-יב ציינתי לעיל באות ז', (תשובה זו בחת"ס היא משנת תקצ"א, ושו"ת חמד"ש נדפס בשנת תקצ"ו בחיי החמד"ש). וראה בחת"ס לעיל שם בתשובה ט', בד"ה והנה הרב ב"ש, שכתב שם, שוב מצאתי לי רב גדול בסברא זו דגוי מאוס לה, והוא בעצי ארזים סי' כ"ה סק"ב, ממשמעות טו"ד סי' קנג עכ"ל, ולהלן שם בחת"ס תש' י"ח, בד"ה והנה].

ויש לכאור' להוכיח כן דס"ל לחת"ס דאיכא איסור אף בנבעלת לעכו"ם בנדתה, ממש"כ באבהע"ז ח"ב סי' קע"ה, בד"ה ומ"ש על מ"ש הגאון הנ"ל, (היינו הנוב"י שהביא לעיל), דאין אדם משים עצמו רשע וכו', שגם ממני שמע כן, האמת שכן אמרתי וכו', דבזה"ז שכל הפנויות נדות, א"כ מנ"ל להאמין לו להוציא עצמו מחזקת רוב ישראל הכשרים לומר שהיה בועל נדה, ובש"ס דמהימנין היכי דאמר מנאי, היינו אם אינה נדה ואין האיסור חמור כל כך, אבל באיסור חמור כזה רוב ישראל מוחזקים שלא לעבור על עבירת כרת, ונאמר מגוי נבעלה, ואין זה ענין כלל לכל המוזכר בתוס' כריתות י"ב ע"א ד"ה או דלמא, וק"ל, עכ"ל. ולכאור' מדוע לא הקשה איך היא נאמנת לומר דממנו ולא מגוי, והא אם זה ממנו הרי נבעלה לו בנדתה, ומשימה בזה עצמה לרשעית, משא"כ אם נבעלה לעכו"ם בנדתה דליכא איסור כרת, וא"כ נחוש דנבעלה לגוי ולא לישראל, וע"כ משום דס"ל דגם בנבעלת לעכו"ם יש איסור נדה, ולכן ככה"ג שוב אמרין דאף דעברה איסור של נדה, מ"מ מסתברא שנבעלה לישראל ולא לעכו"ם, וכמש"כ החת"ס בתשובות הנ"ל שהבאתי, דתלינן בישראל ולא בעכו"ם, וכ"כ הוא עצמו בתשובה זו לעיל בד"ה והנה מ"ש פר"מ, ולכן הקשה רק על הבעל איך נאמן לומר ממנו והרי משים עצמו רשע, וא"כ נימא מגוי נבעלה.

ובחפשי בזה ראיתי בשו"ת התעוררות תשובה באבהע"ז סי' מ"ב (ובמהדורא הישנה הוא בח"א סי' עח), שכתב וז"ל: נסתפקתי בבת ישראל שנבעלה לגוי אם חייבת משום נדה, והנה לשי' ר"ת המובא בתוס' כתובות ג, ב, ד"ה ולידרוש, דביאת נכרי כבהמה, ולפ"ז פטורה מחיוב נדה, אבל הראשונים חלקו עליו עיי"ש בתוס', ובב"י אבהע"ז סי' קע"ח כתב משמיה דהאור"ח דאין לסמוך על ר"ת שכל חכמי דורו נחלקו עליו, וגם בשו"ע אבהע"ז לא נפסק כוותיה, עכ"ל. וקצ"ע שלא העיר מדברי זקנו החת"ס מכל המקומות שציינתי לעיל. [וראה בהג"ה שם מש"כ].

יב. והנה לאחרונה זכה דורנו ונדפסו חלק מספריו של הגאון האדר"ת רבה של ירושלים, ומצאתי בהם שדן בזה אי איכא איסור נדה בנבעלת לעכו"ם.

הראשון בספר "שמע אליהו" (ולא עובר אורח כפי שקראוהו המו"ל), שנדפס בשנת תשס"ג, באות ר' (עמוד כח), באשה שנסעה בעגלה עם עגלון ואנסה בדרך והיא מעוברת, ובעלה הנמצא זה שנתים באמריקה מאמינה שנאנסה, ודן אי יש לה חזקת כשרות מכיון שעברה על איסור יחוד, אלא דיש מקום לומר דביאת עכו"ם בישראלית אין איסור יחוד מן התורה, דהוא רק מב"ד של חשמונאי כבע"ז (לו, ב), ע"כ כיון שמן התורה היא מותרת ביחוד איך נאמר שאיבדה חזקת כשרותה מפני איסור דרבנן, אלא שי"ל דהתם לענין ביאת העכו"ם לבד הוא דקאמרינו הכי. אבל באשה נדה י"ל דכמו שמוזהרת האשה על נדותה

ליבעל לישראל, כן אסורה ליבעל לעכו"ם, וא"כ איסור יחוד בנדותה עם העכו"ם אסור מהתורה, וממילא איבדה חזקת כשרותה ג"כ מהתורה.

והוסיף שם וז"ל, ויש להביא ראיה לזה מהא דאמרו באסתר, "כאשר היתה באמנה אתו" מלמד שהיתה מראה דם נדה לחכמים (מגילה יג, ב), וקשה טובא דמאי רבותא דאסתר הצדקת שלא הכשילה למרדכי באיסור נדה, אלא ודאי דעיקר הרבותא שגם לאחשוורוש לא הלכה בעת נדותה ושמרה פתחיה בביאתו, וא"כ אי ס"ד דאסור מצד הדין א"כ אינו רבותא.

אך יש לדחות דגם זה הוא מצדקותה וחסידותיה שמסרה נפשה על זאת, שלא בכל עת היתה יכולה לומר כן שהיא נדה, ובכל זאת היתה נוהגת לשמור בזה, ויעוי"ש שדן שם דבאשת איש ודאי אסורה להתייחד מהתורה אף בעכו"ם יעוי"ש מש"כ בזה.

הרי לן דנסתפק בזה אי איכא איסורא לנדה הנבעלת לעכו"ם, וצ"ע שלא הביא דברי המהרש"א שם במגילה, ושו"ת הפני"י והמנ"ח, שהובאו לעיל בדברינו.

¹²³⁴⁵⁶⁷

[וגם בעיקר דבריו יש לדון, דכתב דאיבדה חזקת כשרותה משום דנסעה ונתייחדה עם עכו"ם, דהרי בנובי"ק אבהע"ז סי' ע"א כתב, דכל מחלוקתם זה כשיש עדי יחוד על כך, אבל כשאין ידוע ורק על פי פיה ודאי נאמנת לומר שנאנסה, וראה עוד בנובי"י שם סי' כ"א, ואף דהכא היא מעוברת, מ"מ גם בזה דן בנובי"י תנינא אבהע"ז סי' י"ד, להתירה אם בעלה מאמינה ולא איבדה כשרותה, כיון דמפיה אנו חיינן, ראה שם בד"ה סיומא דהך פסקא. ובעיקר אי יש איסור יחוד עם עכו"ם בא"א, ראה רמ"א אבהע"ז סי' קט"ו סע' ד', ובהגר"א שם, ופת"ש סק"א].

¹²³⁴⁵⁶⁷ והספר השני שדן בזה האדר"ת עוד, הוא בספרו שו"ת מענה אליהו [נדפס בשנת תשס"ג, והם קל"ג שו"ת שהשיב החל משנת תרנ"ב בהיותו רבה של פונבז', ועד שנת תרס"א שליהי כהונתו כרבה של מיר, תשובות קלב – קלג, הם מתחילת שנת תרס"א פרשיות וישלח – וישב, ובכ"א אדר אותה שנה עלה לירושלים], ושם בסי' ס"ה נשאל, במלו גוי ולא טבל בפני ג' ולא קיבל מצות, ורוצה להתחתן עם בת ישראל שחשק בה והיא חשקה בו, אם לגיירו בגיור גמור, וכתב וז"ל: ולדעתי צריך חקירה ודרישה על אותה נערה שחשק בה והיא בו, אם ליבה חזק בדת ישראל והמצוה ומנהגי הקדושים, ומוכנת "לשמור טבילתה בזמנה" וכו', ונעמיד אותם בחזקת כשרים שילכו בדרך הישר, אז כיון שכבר מל והם נאהבים זה לזה עד שהוכריחו לישא זה את זה, גרים גרורים כאלו גם הם גרים, כביבמות כד, ב, והעבר אין, אמנם אם הם מדור החדש וקרוב שלא תשמור לטבול בזמנה ויכשל באיסור נדה החמורה רחמנא ליצלן, ויחלל שבת ועוד ועוד, באופן כזה חלילה, וצריך ישוב והתבוננות אם לטובלו לדת ישראל, ומה לנו אם לא ישאנה בהיתר לפי דיני תורתנו הקדושה, הנה אם לא ישאנה ויחיה עמה בזנות, "הוא רק איסור נבעלת לעכו"ם", ואינו חמור איסור זה כחילול שבת שיעשה כל ימיו וכו', עיי"ש.

ולכאור' מדבריו משמע דאם תמשיך לחיות איתו בלי נישואין ובזנות (כשלא התגייר), האיסור שיעבורו יהא רק אסור "נבעלת לעכו"ם", אבל "איסור נדה", לא תעבור, ומבואר דס"ל דליכא איסור נדה בנבעלת לעכו"ם.

יג. וכן מצאתי שבשאלה זו דנו הרב השואל בשו"ת ר' עזריאל הילדסהיימר עם המחבר, בח"א יו"ד סי' קפ"ט, וז"ל:

הרב מה"ו שמשון נ"י [נאטהאן] בהאמבורג, נסתפק אם נכרי הבא על בת ישראל [נדה], היא חייבת כרת וקרבן, וכתבתי לו:

(א) מה שהבאת רא"י מתו"כ לפסוק איש איש וכו' לא תקרבו וכו', ומזה רק ממי שהוא איש אבל עכו"ם לא, ותמ"י לי טובא מה זה לנדה הא רק בערוה כתיב תקרבו אבל לא בנדה, הא בנדה כתיב ואל אשה בנדת טומאתה וכו' לא תקרב וכו', ותו קשה האיך הו"א דנשים פטורות הא ע"כ מצות ל"ת מחוייבת חוץ מג'. ותו קשה לי מנדה ל"ד ע"א דפריך לב"ש, ולית לי לב"ש דבר וכו' בני ישראל מטמאים בזיבה ואין עכו"ם מטמאים בזיבה, דילמא אית לי וצריך קרא עלי דהו"א מדהוא פטור אף היא פטורה, קמל"ן שהיא חייבת אף שהוא פטור כשבעל בניתה. ועין בתוס' סנהדרין נ"ב ע"ב ד"ה איש וכו', דכתבו דהאשה מחוייבת בביאת בן ט' שנים ויום אחד. וצריך לחלק בין עכו"ם לביאת בן ט' שנים משום דאתו לכלל גדלות. וע"ע בד"ה פרט לאשת אחרים וכו', דכתבו דאע"ג דאין מיתה וכו', ומפשטות התוס' משמע כדבריו. וע"ע תוס' סוטה כ"ו ע"ב ד"ה יצא עכו"ם וכו'. אכן עיין בחידושי הר"ן סנהדרין נ"ב ע"ב דנפשט להיפוך (וכותי ל"ד וכן מוכח מתוס' סוטה).

(ב) הרא"י שהבאת מפ"ג מ"י דכריתות, ותמהת אמאי לא השיב ר"ע בעכו"ם הבא על ישראלית, הנה לפי מה שמסופק בחידושי הר"ן לא הי' יכול להשיב כן דר"ע עצמו מסופק בכך.

(ג) וע"ד מש"כ בי"ד סי' קנ"ז, אינו רא"י לבא על הנדה, דבזה באמת חייבת כרת וחטאת, באופן שלפי מש"כ בחידושי הר"ן שפלפל שם אינו נפשט ספיקותך. [ויעוי"ש שהעורך ציין בהג"ה שם למהרש"א במגילה יג, שהבאתי לעיל].

יד. ובשו"ת אגרות משה או"ח ח"ד סי' קי"ח בענין תשובה לפנויה שזינתה, כתב: ואף ששבת ובידיו לפני הקב"ה, עוד הפעם נכשלת בעברה זו החמורה מאד איסור נדה שהוא מחייבי כריתות, ואיסור פנויה להרמב"ם פ"א ה"ד מהל' אישות, הוא ג"כ באיסור לאו, לכו"ע הוא באיסור חמור, והאריך שם בענין התשובה ודברי חיזוק, וכתב: לכן ודאי עיקר העצה לטובתך להינשא תיכף לפי האפשר לבחור דתי שירצה, ולצאת מחדרי הלינה שבקולוז', ששם הפרצה מצויה שענין עריות הוא מזולזל, ואף שהוא אצל הנכרים והכופרים בתורה, מ"מ איכא השפעה אף על שומרי התורה. ולכאור' משום דנבעלה לנכרי מתלמידי הקולוז', וא"כ משמע שיש איסור נדה אף בנבעלת לעכו"ם, אולם מהמשך התשובה שם משמע שמדובר בנבעלה לישראל עיי"ש היטב.

אולם מדבריו במקו"א מבואר דס"ל דיש איסור בנדה הנבעלת לעכו"ם, והוא בח"ד מאבהע"ז בסי' ק"כ, בנידון זיכוי גט לא"א שנישאת לעכו"ם, וכתב שם באות ב' בד"ה אבל (עמוד קצו, טור ב' מדפי הספר) וז"ל: טובה גדולה הוא לה כשתקבל הגט ויתקטן החטא דביאותיה. מחטא איסור א"א לחטא זנות דפנויה, "אפילו כשהיא נדה ואפילו כשהוא עכו"ם".

הנהגה להדיא דס"ל דאיכא איסור נדה אף בנבעלת לעכו"ם, אלא דמ"מ עדיף משום להצילה מאיסור א"א, וכבר הבאנו לעיל באות ו', בשם הברית אברהם בסי' צ'. [וקצ"ע מדוע לעיל באגרו"מ בתשובה ד' לא הזכיר שהוא זכות לה, מטעם דמצילה מאיסור נדה ורק הזכיר איסור א"א, וראה שם תשובה מ-מ"א, ובתשובה מ"ד אות א' בד"ה ועוד, כתב מפורש "הא בעת נדתה הוא מדאורייתא ובחייב כרת אף כשנבעלה מעכו"ם", וראה אות ג', וצ"ע שלא הזכיר מאיסור נדה דהוי כולל, וכמו שהבאתי לעיל באות ח' בשם העמודי אור וי"ל].

טו. והנה בשו"ת הגרי"א הרצוג (פסקים וכתבים כרך ד'), באבהע"ז סי' כ"ז, (ובשו"ת היכל יצחק, הוא אבהע"ז סי' כ'), נשאל שם וז"ל:

אם נכון לסדר חו"ק ליהודי ונכריה שהרבה שנים חיו יחד כאיש ואשה בנישואין אזרחיים, וגם ילדים נולדו להם, וזה מקרוב הסכימה האשה להתגייר מכיון שהמשך פרנסתה תלוי בכך. כעת אחרי שהתגיירה הם רוצים שנסדר להם חו"ק. ונתעוררתי לדון אם נכון לעשות כך בגלל הדין של הנטען על הנכרית וכו' (יבמות כ"ד ב'), אלא שבנידון דידן ברור שאם לא נסדר להם חו"ק ימשיכו לחיות כמקודם כאיש ואשה.

וכתב שם באות ז' וז"ל:

הדרך לדלעיל, ועכ"פ יש כאן הצלה מודאי לא תתחתן לספק, אף שהספק אסור מן התורה, אולם לאידך גיסא הלא יש ריעותא אלימתא דאתה מוציא מודאי איסור לאו ומכניס לספק איסור כרת, דבני אדם הללו ודאי לא ישמרו דיני נדה וטבילה, ואחרי הגירות המסופקת כבר יהי' ספק שמא עוברים על נדה דאורייתא, ומיהו כשהאיש מתגייר היינו הך "לגביה דידה הנבעלת לגוי בנדותה, דהיא חייבת כרת כאילו נבעלה לישראל", ורק לשיטת ר"ת ז"ל (כתובות ג' ב' תוד"ה ולדרוש) דביאת עכו"ם אינה ביאה אולי אפשר לחלק, ורק לדידיה יש נפ"מ, אבל בנכרית המתגיירת הרי עד כאן לא היה אלא נדה דרבנן ועכשיו ספק שמא היא גירות ויש כאן נדה דבר תורה, ואם באנו לשקול יש כאן מחד גיסא ודאי לא תתחתן ונדה דבריהם, ומאידך גיסא רק ספק לא תתחתן אבל יש גם ספק כרת נדה, ולא מיבעיא לשיטה הידועה דבספק כרת מודה הרמב"ם, אלא אפילו לשיטה האחרת הרי יש כאן איסור תורה, דספק לא תתחתן ודאי אסור מן התורה כדלעיל, וספק נדה מן התורה, וידוע כבר הכרעת האחרונים ז"ל דספיקא דאורייתא חמיר מודאי דרבנן, אם כן אתה מכניסו לחומר, דאתה מצילו מודאי לא תתחתן לספק לא תתחתן וגם כן דאסור מן התורה כנ"ל, ונוסף לזה אתה מכניסו לספק איסור נדה דבר תורה, וחזף מזה כיון שקרוב לודאי שלא ישמרו שבת וכשרות הרי זה ענין רע כ"כ שמכניסים אותה לאיסורים חמורים כאלה, שער עתה אכלה חלב וחיללה שבת לא היתה חייבת כלום וכו', ועכשיו אפשר שהיא יהודיה ומתחייבת, ומלבד מכל זה כל הענין של הצלה מעבירות חמורות כענין שלפנינו מפקפק ואין לך בו אלא חידושיו, והיכא דאיתמר איתמר והיכא דלא איתמר לא איתמר, ואין לקבוע כללים בענינים כאלה, היינו לדחות איסור דרבנן כדי להציל מאיסור תורה חמור, וכל ענין לעצמו צריך התבוננות מיוחדת ועיון רב והמלכה והמתנה וטהרת הלב והכוונה. [ועיי"ש שדן בעיקר הגירות שגיירה בגלל פרנסה איך מהני].

הרי דפשיטא ליה דאיכא איסור נדה בנבעלת לעכו"ם, אלא דמספק"ל אליביה דשיטת ר"ת. [והערני לדבריו הרב ש. ליכוביץ שליט"א].

אלא שלכא' סותר משנה אחרונה שלו, שבפסקים וכתבים כרך ד', בחלק יו"ד סי' צ"ג, שהוא תשובה משנת תשי"ד, (לעומת תשובה זו שבהאבה"ז שהיא משנת תש"א), בענין קבלת גיורת שיש חשש לבי"ד שכל גירותה לשם אישות, כתב שם (בעמוד ש"ג מדפי הספר) וז"ל: דאם ע"י הנישואים ממעטים המכשולים כדיעבד דומה, ומתירים, ומכאן דנו שהנישואים בערכאות וחיים יחד מותר לגייר אותם, מכיון שרואים בעליל שלא נפריד אותם והם עוברים תמיד איסורים, מוטב לגייר אותם ולהשיאם אח"כ, אכן מובן מאליו אם ע"י כך ממעטים התקלות, כי אם יהיה להיפך שע"י כך תהא תמיד עבירה על איסור נדה בכרת, היינו אם הוא יהודי והיא נכריה, או להיפך, שהיא ישראלית, תהא ביאת יהודי בנדונה "אך בביאת גוי לא חל איסור נדה", ויהיה חילול שבת ואכילת נר"ט, מה הועילו חכמים בתקנתם, עכ"ל.

הרי שכתב להדיא שבביאת גוי לישראלית לא חל איסור נדה. וצ"ע [ולא הזכיר שכוונתו כאן היא לשי' ר"ת].

1234567

טז. ובחפשי בספרים ובמפרשים על מגילת אסתר, ראיתי בספר מנות הלוי (להגר"ש אלקבץ, נדפס לראשונה בשנת שמ"ה), בפרק ג' פסוק כ', שהאריך בזה בדברי הגמ' במגילה יג, ב, לגבי אסתר וכתב שם:

מגילת אסתר

וזה"ר יהודה ן' שושן ז"ל כתב בחלק המדרשות. ז"ל, ואמר מראה דם לחכמים, נראה שלא לשמש עם המלך עושה כן, שכיון שהיא אנוסה בשמושה "אם משמשתו נדה מה לה". אלא לצורך בעלה מרדכי היהודי עושה כן, ולהיות טהורה בכל עניינה בימי טוהר שלה, וזה שלא כדברי רש"י ז"ל שפי' וטובלת מחמת נקיות וכו', נראה מדבריו שלא היתה משמשתו למלך בעודה בנדונה, ואפשר שגם רבינו ז"ל מודה שמשמשתו נדה, אלא שלא הוצרכו בעלי הגמרא (מגילה פ"ק) לומר שטובלת לנדונה לצורך ישר' בעלה אלא להודיענו שגם כשהיתה טהורה היתה טובלת מפני מיאוס שכיבת הנכרי וכו', גם כי אנוסה היא ביד המלך והאונס עשה שלא כהוגן עכ"ל. ואני תמה מרבינו ז"ל אם היה דעתו שהיה אסתר משמשתו נדה, מכמה פנים, ראשונה כי המשמשת נדה גם היא חוטאת כמו המשמש עמה, ומקרא מלא (ויקרא כ' י"ד) ואיש אשר ישכב את אשה דוה וגלה את ערותה את מקורה הערה והיא גלתה את מקור דמיה ונכרתו שניה' מקרב עמם, ואם היא יכולה להזהר למה לא תזהר, כ"ש דאי אתינ' להכי אינו אומר שהיתה טובלת לצורך אחשוורוש, אלא וטובלת ועומדת בחקו של מרדכי, וא"כ מאי קושיא. ועוד מה יאמר רבינו במאמר ר' חנינא בר אבא מלמד שהיתה מראה דם לחכמים, וגם היא מימרא מסוכ' מאין תולק עליה, וכן אמרינן בדרש רבתי דאחשוורוש (פ"י), ובכל יום ויום מרדכי מתהלך בחצר בית הנשים לשאול על כתמה ועל נדותה, ואין ספק אצלי בדעת רש"י כי האפשר שאמר הה"ר יהודה ן' שושן ז"ל הוא המחוייב, כי גם בהיותה טהורה היתה טובלת מפני המיאוס, אלא שדבר שהיתה מראה דם לחכמים, ומאמר לשאול על כתמה ועל נדותה, מורים באצבע כי היה נזהרת בכל מה שאפשר ושהיא טובלת גם לאחשוורוש גם למרדכי, ובעלי הגמרא (מגילה פ"ק) לפי שראו פסוק זה מיותר כי כבר

נאמר למעלה לא הגידה וגו' כי מרדכי צוה עליה, לכן אמרו מלמד שהיתה מראה דם, מלמד שהיתה עומדת וכו', ואני עתיד לכתוב בפסוק ותתחלחל המלכה וגו'. שאז"ל שפירסה נדה, ובפסוק וכאשר אבדתי אבדתי דבר נאה ומתקבל על דבר זה בס"ד. הרי דנחלקו בזה הר"י ן' שושן ז"ל והגר"ש אלקבץ אי יש איסור נדה בנבעלת לעכו"ם. וראה לעיל שם במנות הלוי בפס' י"ט שגם נקט שיש איסור וציין לדבריו כאן.

וכן בספר לקח טוב (למהרי"ט צהלון, נדפס לראשונה שנת שמ"ב), על מגילת אסתר בפ"ב פסוק כ', כתב דאיכא איסורא בנדה הנבעלת לעכו"ם, והאריך שם במעשה דאסתר עם אחשורוש. וכ"כ בספר מאמר מרדכי (להגאון ר' שם טוב מלמד, נדפס לראשונה שנת שמ"ה), שם בפ"י על מגילת אסתר, וכן בפ"י ר' שמואל אוזידא (נדפס מכת"י בשנת תשנ"ג) וכ"כ בספר שמן המור (להגאון ר' אהרן אביוב זצ"ל תלמיד חבר למהרשד"ם ונדפס לראשונה שנת שס"א) בפירושו למג"א. (והעני לדבריו הרב בצלאל דבליצקי שליט"א). [נוחידושי אגדות למהרש"א נדפס לראשונה כספר בפני עצמו בשנת שפ"ז, ורק בהוצאות הש"ס יותר מאוחרות צורף ונדפס עם הש"ס ביחד, ראה מש"כ בזה הגאון ר' רפאל נטע רבינוביץ בעל דקדוקי סופרים בהקדמה, במאמר על הדפסת התלמוד].

שו"ר בתשובות ר"א גורדון, בח"ב בסופו, בקונטרס אחרון, בענין עכו"ם הבא על בת ישראל, מה דין הולד, שכתב שם באות כ"ה בהג"ה ז"ל: והא דאמרינן ביבמות פ"ד דכל היכא דהוא לא מוזהר היא לא מוזהרת, הוא דוקא גבי איסורי כהונה, אבל לא באיסורי ישראל, שהרי "נדה איכא אף בנבעלת לעכו"ם" כדאמרינן במגילה י"ג, שהיתה אסתר מראה דם לחכמים, ואף שהמהרש"א בח"א כתב שהיתה מראה בשביל שהיתה יושבת בחיקו של מרדכי, מ"מ הוא מודה שגם כשהיתה נבעלת לאחשורוש היתה עוברת על איסור נדה, אלא שהיתה אנוסה, ולא היתה צריכה לטבול, כ"כ שם המהרש"א, אבל דבריו תמוהים, דנהי דבאותן הימים שהיתה רואה דם ולא היה מהני לה טבילה, היתה מותרת להבעל מטעם שהיא אנוסה, אבל באותן הימים שלא היתה רואה, היתה צריכה טבילה שלא תעבור על איסור נדה, וא"כ היתה צריכה להראות דמה לחכמים בשעה שאינה רואה וכו', עכ"ל. ועי' עוד בשו"ת משיב דבר ח"ה סי' מו ד"ה ואני, שגם בדבריו מבואר שיש איסור נידה בנבעלת לעכו"ם, עיי"ש היטיב.

והגאון ר' דוד קאהן שליט"א רב ביהמ"ד גבול יעבץ, הערני לדברי שו"ת בית דוד (להגאון ר' זאב וולף לייטער אב"ד פייטסבורג) בסי' צ"ב, שנשאל ע"ז מהגאון ר' אברהם אהרן יודעלביץ (אב"ד קאפוליא, ומח"ס שו"ת בית אב ז"ח), אי יש נדה בנבעלת לעכו"ם, וציין שם למהרש"א וליערות דבש, ולשו"ת פנ"י, ולמנ"ח מ"ע לה, שהובאו לעיל בדברינו. ובהשמטות, ציין לפני כתובות ג, שכתב דאסתר היתה חיובת כרת בנבעלה בנדוטה לאחשורוש אלא שהיתה אנוסה, עיי"ש.

המורם מכל שהובא ונתבאר עד כה, דרובא דהאחרונים נקטו דאיכא איסור נדה בנבעלת לעכו"ם.

ושו"ר באסתר רבה פרשה א' אות ג'. דאמרו שם. רבנו אמרי. אחשורוש עד שלא נכנסה